

כשל אסטרטגית השלום והביטחון של ישראל - מבט חוזר בשנתה ה-60

אהרון לברן

מבוא וליקויי תובנה בסיסיים בהבנת הסכסוך

ובל 60 שנה לישראל, כמו כל תום עשור, הנו זמן ראוי לבחינה חוזרת ומקיפה של אסטרטגיית המדינה בתחומי חייה העיקריים, קרי בתחומי המאקרו הקריטיים לקיומה ועמידה. ספירה עליונה זו בחיי ישראל סובבת וממוקדת בשני מגדלי התאומים - השלום והביטחון.

כמגולם בכותרת, התנהלות ישראל בשני תחומי יסוד אלה לוקה מזה זמן רב בעיוורון וחוסר שחר במקרה הטוב, ובאיוולת ותולוגית במקרה הרע. מבחן התוצאה באשר לחוסן הלאומי מעיד על כך. ונוסיף שאין כאן כוונה לבחון מאזן כולל של חוסן המדינה ובכלל זה את הישגיה, כי מה לעשות ואלה דלילים למדי.¹

לפני כל דיון רציני בכשל האסטרטגיה הישראלית בסכסוך, חובה להניח, ולו בקצרה, תשתית ופרספקטיבה. אין אפשרות להבין כשל זה ואת משכו הארוך ללא אלה. א. לסכסוך בין ישראל לערבים ולפלשתינים אין דומה בעוצמתו והיקפו. סכסוך זה, מקיף את כל היבטי הקיום המרכזיים - הדת, הלאומי, המדיני, הצבאי, התרבותי והטריטוריאלי. רוב הסכסוכים בעולם סובבים בעיקר בתחום הטריטוריאלי, או הצבאי-הגמוני, ועל אף שאינם פשוטים - עדיין אינם מורכבים ומסובכים כסכסוך באזורנו.

ב. היבט נוסף נעוץ בהבדלי הגישה התהומיים בין הצדדים לגבי הסכסוך ולחיים לאומיים בכלל.

בעוד שאת ישראל מנחה הגישה המערבית - יהודית, הרציונאלית והפרגמטית. גישת הערבים והפלשתינים, הינה גישה פונדמנטליסטית-קיצונית שבמעמקה ובביטוייה מהווה סירוב עיקש להשלים עם נוכחותנו היהודית-ריבונית במרחב המזרח התיכון. מדובר אם כן בצדדים שאינם מדברים כלל באותה שפה ובאותם מונחים תוכניים. הערכים שונים, המשטרים שונים, וכך גם התרבויות.²

ועוד, בעוד שהגישה הישראלית - יהודית מתאפיינת בקדושת חיי האדם - זו הערבית אינה חסה על חיי אדם וגובלת בתרבות של מוות.³ יש כאן אפוא גישות מקבילות שספק (כמו בגיאומטריה) אם ניתן להשלים ביניהן.⁴

ג. התשתית השלישית לענייננו המונעת את פתרונ המלא והאותנטי של הסכסוך, וגם מכה בסנורים את האסטרטגיה הישראלית, היא היותנו בין "מעטים לרבים ועוינים". חוסר השוויון המשוע במרכיבים הפיזיים ובכוח העמידה של הצדדים (בדמוגרפיה, בטריטוריה, באוצרות הטבע וכיוצא באלו) בתוספת העוינות השורשית לישראל היהודית הריבונית שהיא בעיני מבקשי נפשה פרי מזימה

1 הישג בולט הוא דווקא בתחום הכלכלי - פרי מדיניותו המהפכנית של בנימין נתניהו, שהוכיח כי ניתן לצמוח גם בלי שלום (!), אך זיגזוגי המדיניים, אינם מקנים לו תדמית של קברניט אמין. יש גם מי שיתהדרו בשיפור מה במעמדה המדיני של ישראל, אך אוי לשיפור זה, שהנו בר-חלוף ונקנה במחיר התקפלויות ונסיגות מעמדותיה ונכסיה.

2 לא במקרה למושג שלום למשל בערבית יש שתי מילים - סלאם וצולח ומובנן אינו זהה.

3 הטיב לבטא הסופר ס. יזהר (שאינו ידוע בדיוק בדעות ניציות) "חברה שמחנת את בניה להתאבדות ומקדשת מעשיהם, מוציאה את עצמה מהכלל האנושי, ואסור שלעולם הנאור ולישראל יהיה עמה שיח ושיג, כשם שאין לדבר עם קניבלים", הארץ, 4.10.01.

4 ראו בנדון מאמרו המצוין של פרופ' משה שרון "על מו"מ בבואר המזה"ת", נתיב, ספט 2007, וכן "לנקות הארוות" נתיב, ספט 2006.

תא"ל (מיל.) אהרון לברן, לשעבר מבכירי אמ"ן (איסוף ומחקר) וכיום עוסק במחקרים אסטרטגיים. לאחר כ-30 שנות שירות בצה"ל בתפקידי פיקוד, הדרכה ומטה, הצטרף כחוקר בכיר למרכז למחקרים אסטרטגיים באוניברסיטת תל אביב (1984-1988), בו היה, בין היתר, עורך מאזן הכוחות השנתי במזה"ת. לאחר מלחמת המפרץ (1990-1991) ספרו: *Israeli Strategy After Desert Storm*, ראה אור בהוצאת Frank Cass, 1997.

את ההכרה במדינה יהודית. אבל גלומים, בצדק, בדרישה זו מהות ועקרונות. 6. סאאב עריקאת מראשי הפלשתינים, מנהל משא ומתן עם ישראל, מעז לומר לאחר ועידת אנאפוליס (11/2007) ש"הפלשתינים אינם מחויבים למה ששניא ארה"ב (בוש) חושב או אומר בנאומו בכל הנוגע להכרה בישראל כמדינה יהודית לעם היהודי (וגם לא בסוגיות אחרות)", 7, ומוסיף, "אנחנו לעולם לא נכיר בזוהתה היהודית של מדינת ישראל".

הדבר מוכיח את סירובם המוחלט גם של הפלשתינים המתונים (כביכול) להוציא מפייהם או מידם את ההכרה במדינה היהודית, ואין זה סירוב טקטי אלא מהותי-עקרוני, שמצביע בעליל על אי-כוונה לכל השלמה - מלאה ואמיתית עם ישראל בכל עתיד שנראה לעין, על אף חולשתם הקשה.

**מושג השלום ברוח המערב ונביאי ישראל
אינו קיים בתפיסה הערבית-אסלאמית.
השלום שלהם הוא שלום אסלאמי
וראש החץ שלו הוא הג'יהאד נגד
כל מי שאינו מוסלמי**

אם יכירו בישראל כמדינה יהודית שקורסת מפני הפלשתינים אזי "תורת השלבים" כמו גם תפיסת "שלום חודיבייה", שחשף ערפאת (ב-1994 ביוהנסבורג וכן בשטוקהולם בינואר 1996), את תפיסת ה"סוס הטרויאני" של פייסל חוסייני וערפאת, וכמובן "ישראל כמדינת כל אזרחיה", לכן גם הדיבורים מצד ישראל להגיע ל"סופיות הסכסוך", דהיינו שיהיה קץ לסכסוך אחת ולתמיד אחרי ה"וויתורים הכואבים" שלה עד קצה היכולת, קרי לפחות לקווי 1967, הם אשליה חסרת שחר.

אהוד ברק בויתוריו המופלגים והמצמררים לערפאת בקמפ-דיויד בנוכחות קלינטון, השלה עצמו - כי בכך יבוא הסכסוך אל קצו ונענה בשלילה מוחלטת, למרות שערפאת, היה יכול לקבל את "מלוא תאוותו". לכן הלהג על קיום פרטנר פלשתיני ל"שלום" הנו הבל ורעות רוח.

מושג השלום ברוח המערב ונביאי ישראל אינו קיים בתפיסה הערבית-אסלאמית. השלום שלהם הוא שלום אסלאמי וראש החץ שלו הוא הג'יהאד נגד כל מי שאינו מוסלמי וכל שטח שהיה פעם ברשות האסלאם אין לאיש זכות לוותר עליו. זה מסביר היטב את עמדתם, אך לא נקלט על-ידי המערב וישראל. לכן ה"שלום" עמם אינו אלא

קולוניאליסטית ציונית, נותנת לאויביה תקווה, כמו דטרמיניסטית, שבסופו של יום יגברו על המעטים. הרי לא יתכן, שמיליארד ורבע מוסלמים השולטים על אוצרות ענק לא יחסלו שישה מיליון יהודים הלכודים במדינה קטנה וצרה. הא-סימטריה הכמותית-פיזית מרגיזה ופוגעת בכבוד (שכה חשוב לבני ערב ולמוסלמים) ומעוררת רגשי נקם. ומכאן תורת השלבים על גלגוליה מול תורת ה"עכשיו" של לא מעטים בישראל. מכאן שהרצון לפשרה מצדם שואף לאפס, ואכן מדובר במאבק סכום אפס.

מי שלא ירד לעומקם של שלוש אבחנות בסיסיות אלה בסכסוך, לא יוכל להבין מדוע הסיכוי לפתרון אמיתי וצודק אינו נמצא ומדוע מנהלים קברניטי ישראל, במיוחד משנות ה-90 הראשונות, אסטרטגיה שגויה מן היסוד.

א. על השלום כאידאה וכמציאות

וממות השלום בפי רבים, רבים מדי שאינם מבינים כי שלום אמיתי לא ייכון עם הערבים והפלשתינים בעתיד הנראה לעין. הכמיהה לשלום בישראל ואצל יהודים מובנת, אך לכיסופים אין קשר למציאות המרה סביבנו. מרוב שימוש שחוק עד לזרא במונח "שלום", אין מבחינים באי-היכולת לממשו בג'ונגל הסביבתי. ניסיון מר של שנים רבות, ודאי מאז הסכמי אוסלו האומללים, מוכיח חדשות לבקרים שבולמוס השלום מצד ישראל נתקל בחומת סירוב ערבית-פלשתינית עיקשת להשלמה אמיתית עם ה"ישות הציונית" שפלשה למרחב ה"בלעדי" שלהם.

גם הערבים מרבים לדבר על שלום והדבר מתעתע ברבים בעולם ובראש וראשונה באלה בישראל הבלתי נלאים באמונתם ההזויה בשלום, שאינם שמים לב, שאם אין שלום-אמת בין הערבים לבין עצמם, כיצד אפוא יספקוהו דווקא לישראל - ה"נטע הזר" ב"מרחב השמי"? והעובדות בנדון בולטות ורבות. 5. כמו כן, אין שמים לב שבצד המילה "שלום" מוסיפים הערבים תדיר את התיבה "צודק" שפירושו לדידם - סילוק המדינה היהודית הריבונית ממפת האזור. פלישת ישראל במזימת הקולוניאליזם היא עוול היסטורי שלדעתם אין להשלים עמו ורק תיקונו יהווה "שלום צודק", ואם לא ניתן להשיג זאת מיד ועכשיו, ייעשה הדבר בשלבים עד להחזרת ישראל למימדיה הטבעיים. ואידך זיל גמור.

ההוכחה אולי הטובה מכל, אף כיום, לאבחנות דלעיל, היא עניין ההכרה הפלשתינית בישראל. זה אכן מצב מגוחך שמדינה כישראל צריכה לדרוש מהפלשתינים, חסרי המדינה,

5 כונית נכבשה ב-1990 על-ידי ה"אחות" עיראק ונחשבת למחוז בתוכה. מדינת דרום תימן חוסלה על-ידי אחותה הצפונית. לסעודיה הענקית סכסוכי גבול עם נסיכויות המפרץ ו"חשבונות" עם ירדן. סוריה אינה מכירה בריבונותה של לבנון. מצרים ולוב צהובות זו לזו וכך גם עם סודן. סוריה פלשה לירדן ב-1970 ולולא ישראל הייתה כובשת אותה. עיראק פלשה לאיראן ב-1980 וניהלה עימה מלחמה עקובה מדם במשך שמונה שנים. ראו א. לברן, "הקלות הבלתי נסבלת של השלום", מעריב, 20.9.91 ותתיב, 1.1992.

6 אם המדינה אינה מוגדרת כיהודית, צריך לבטל הכרזת העצמאות שבה נאמר: "הקמת מדינה יהודית ששמה ישראל", וכן לבטל את "חוק השבות".

7 NRG, א. ענבים, 29.11.07.

להג נבוב ופטה-מורגנה. אפשר להגיע אתם להפוגות, אך לא ל"קץ הסכסוך". דבר בנידון לא ישתנה אלא אם, וזה בספק רב ביותר, "יהפוך הנמר את חברבורותיו".

ב. כשלי מדיניות כבדים

מ קוצר המצע נתמקד בפרק זה רק בשישה כשלי מדיניות ואסטרטגיה בולטים, הגם שהרשימה ארוכה.

1. הרתיעה מהפעלת כוח ואיבוד הרצון לנצח

מאז הניצחון ב-1967, עקומת הניצחונות של צה"ל הנה בירידה⁸. אמנם ב-1982 ישראל עוד יזמה את המלחמה באש"ף בלבנון, אך ניצני שקיעת כוח ההרתעה וההכרעה של צה"ל ניכרו עוד קודם לכן, במלחמת ההתשה 1969-1970 ובמיוחד במלחמת יום הכיפורים (1973). אמנם הפיכת גורל המערכה או (עד לק"מ ה-101 במצרים וכיתור הארמיה השלישית) הייתה מזהירה, אך סיומה האסטרטגי בוותורים ונסיגה, העיד כבר אז על קו השבר ועייפותה של ישראל ובכלל זה צה"ל ממלחמה⁹. היה צריך להתרחש מאבק נוסף - ה"אינתיפדה" הראשונה (מ-1987) עד מלחמת המפרץ (ב-1990-1991) עד שיתברר שישראל הפסיקה לרצות להכריע את אויביה והמתנכלים לקיומה, וודאי לנצחם. הדבר בא לידי ביטוי ברור בנסיגה המבוהלת מלבנון (מאי 2000) ובמלחמת הטרור שיזמו הפלשתינים מיד לאחר מכן בספטמבר 2000, וכמובן במלחמת לבנון השנייה (מל"ב, 2006).¹⁰

כבר באינתיפדה הראשונה, נשמעו על-ידי בכירים אמירות, "שלא ניתן לנצח טרור באמצעים צבאיים". כך, כשנשמעו אז, ובמיוחד במלחמת הטרור מ-2001, הקריאות "תנו לצה"ל לנצח" (את הטרור הפלשתיני שגורם לישראל לדמם קשות), רבים (מדי) לעגו להן וחזרו על המנטרה "שלא ניתן לנצח טרור בכוח" ויש לכך "רק פתרון מדיני". זאת, אם משום שהתבססו (שלא בצדק) על מקרים מסוימים בהם הטרור ניצח (לעומת רבים אחרים בהם נוצח, ועל כך להלן) ואם משום שהעריכו ברדידות שאכן אחת דינו של הטרור - לנצח.

בכל מקרה, בשטיפת מוח כזו בחרה צמרת צה"ל להתקרן ולא לאפשר לצבא לנצח. צה"ל הופעל כראוי ב-2002 רק

8 ראו א. לברן, "שקיעת ההרתעה הישראלית", תניב, 2/2001, ו"כורח ההכרעה", מרכז אריאל, נייר עמדה מס' 137, 2002.

9 ביטויי העייפות ממלחמה, היו בשיח לוחמים, במכתבי השמיניסטים, במחזה "מלכת האמבטיה", ועוד. ב-1981 התנגדו פרס ובכירים אחרים בשמאל אף לתקיפת הכור העיראקי "אוסירק" מחשש לתגובת מצרים.

10 ראו א. לברן "עייפים מלנצח, כמה נכון ומדוע? מלחמת לבנון השנייה ושברה", מרכז אריאל, נייר עמדה מס' 170, 2007.

כשהטרור הפלשתיני הגדיש את סאת רציחותיו ומספר הקורבנות גדל. למרבה הצער, צה"ל לא מיצה את נצחוננו ב"חומת מגן" עד להכנעתו של הטרור. אם משום, ש"תהליך" ה"שלום" וה"אופק המדיני" מוססו את הלחימה בטרור, ואם משום, שלא האמינו כלל שאפשר להמשיך במהלכים צבאיים רחבים ולנצחו ניצחון מוחץ. נקודת המוצא של צמרת צה"ל אז הייתה שאפשר להסתפק בניצחון תודעתי ואין צורך בניצחון פיזי מלא על הטרור. במילים אחרות, אפשר להסתפק באי-כניעה לטרור ובהקניית התודעה שדרך הטרור לא תצלח. אך היה זה מעט מדי והתחכום - אומלל או מטופש, מפני שבסופו של יום, לא ניצחו - לא תודעתית ולא פיזית כנדרש וכהכרח (ואת פרי הבאושים הזה ראינו גם במלחמת לבנון השנייה).

הכרחי ל"מעטים מול הרבים והעויינים", שיצאו מכל עימות מזוין ואלים עם אויביהם וידם באופן ברור על העליונה. לא בכדי מהווה יכולת ההרתעה וההכרעה אבן ראשה בתורת הביטחון הישראלית וסם חיים לקיומנו מקדמא דנא. הרכיבים העיקריים בהתרעה הם הנכונות והנחישות והאמינות במימוש הכוח כשההרתעה קורסת או מקרטעת. "תהליך השלום" הגביר את הרתיעה מהשימוש בכוח על גבול הסירוס, אך בנתוני "השלום" הצפוי ומציאות המעטים מול רבים ועויינים הוא הכרחי לעד.

אחרי מלחמת לבנון הראשונה (1982) עלתה בהקשר הרתיעה מהפעלת כוח סוגית "מלחמת הברירה". יצחק רבין למשל, איבד אז את האמונה בשימוש בכוח וה"מלחמות מבחינתו", הן בכלל בומרנג שמועילות להרע ואין בהן יותר טעם.¹¹

החרה והחזיק אחריו שמעון פרס בלהגו, שעבר זמנו של הכוח הצבאי, ומחליפיו מעתה הם הכלכלה והטכנולוגיה.¹² השניים תקעו מקל בגלגל "מלחמת הברירה" והטיפו למלחמת "אין-ברירה", וגם אז במינון נמוך. אך לתפיסה זו מכשלות קשות. הנחתת מכת מנע (כתקיפת "אוסירק" בעיראק ביוני 1981 או "המתקן הגרעיני" בצפון מזרח סוריה בספטמבר 2007), ואפילו ייזום מלחמה בהפתעה הם מאבני היסוד של עקרונות המלחמה המובהקים והבטחת הצלחתה. שנית, אימוץ אדוק של תפיסת ה"אין-ברירה" שומט את השטיח מתחת לערך החיוני של מוטיבציית הלחימה, שהרי תמיד יקנן הספק - אולי הייתה ברירה. ושלישית, פסילת "מלחמת הברירה" פוגעת קריטית בכושר ההרתעה של ישראל, שהרי אין היריב צריך לחשוש מישראל שזו תפתיעו במלחמה ותעביר כתמיד את היוזמה אליו. הגבלת חופש הפעולה והשארותו רק ליריב מהווה משגה אסטרטגי בלתי נסבל.

ולא פחות מכך, מלחמה אינה משוש לב, אך בנסיבות

11 י. רבין "מדיניות הביטחון לאחר מלחמת המפרץ", בעיונים בתפיסת הביטחון, בר-אילן, אוגוסט 1991, וכן י. טל, ביטחון לאומי, הוצאת דביר, 1996.

12 "ועדיפים עשרה מלונות סביב הכנסת על פני עשרה מוצבים שם".

תמרון כוחות על הקרקע ובשטח האויב וכיבוש השטח, נוסף להשמדת כוחות האויב מבטיחים וממחישים בעליל את הניצחון. אך כשלהנהגה המדינית והצבאית יש רתיעה מקובעת מכיבוש, שהפכה להיות אובססיבית (עוד מהעיומות עם הפלשתינים), ללא כל צידוק, ואנו נחשבים "כובשים" בארצנו! אף כי לעולם לא נוכל להיחשב ככאלה. במצב כזה אי-אפשר לנצח!¹⁶

אין ספק שבישראל חל פיחות ניכר בנחישות לנצח במאבקים שאליהם נקלעה. משנכפה עימות מזוין, יש להשיב מלחמה אמיתית ונחושה עד לניצחון במערכה. אך זה לא כך מזה שנים. אולי אין מבטאים זאת במפורש (כי לא נאה) אך נראה כי פשוט אין רוצים לנצח, וזאת אם בגלל אמונה הזויה ב"שלום" או מסיבות פוליטיות ופסבדו-מוסריות. כך ש"בתהליך השלום" הכרעה צבאית תיחשב לפסולה מראש.

בישראל חל פיחות ניכר בנחישות לנצח במאבקים שאליהם נקלעה. משנכפה עימות מזוין, יש להשיב מלחמה אמיתית ונחושה עד לניצחון במערכה. אך זה לא כך מזה שנים

ד"ר דן מירון שהתאכזב מהבלגת ישראל וצה"ל במלחמת המפרץ (1991) מול טילי ה"אל-חוסין" שנחתו על ראשינו, געש במאמר מדהים, שכוחו יפה תמיד. "אם יש צה"ל - יופיע מיד,"¹⁷ הנה כמה משורותיו:

מטיפים לנו שנראה ההתרחשויות בפרופורציות הנכונות. בסה"כ אין הן אלא בבחינת מעשי טרור שהורגלנו בכמותם... אך החברה הישראלית נתונה במשבר עמוק וייחודי... מה שמתערער זה הדימוי העצמי החסין של הישראלי ותחושת הביטחון וזקיפות הקומה שהעניקה לנו ריבונותנו. מתערפל ומתרחק הדימוי העצמי של ישראל כמבצר נכון לקרב - דימוי שבלעדיו איננו יכולים לא לעשות מלחמה ולא שלום... מכתביים לנו באיפוקנו כתר של עם חכם ונבון אבל את החוכמה והתבונה (בהקשר זה) הם אלו שהציונות עמלה דורות להוציאן מלבו של היהודי... בייחוד מתמיהה ומעוררת רחמים השתתפותו הנלהבת של "מחנה השלום" (במקור) במעשה הדחקה זה... דווקא חווית החולשה שאנו נתונים לה היא מכשול חמור ביותר בדרכו אל השלום... על עליבותם הגדולה של ה"יונים" שאינם מבינים כי רק תחושה נמרצת של עוצמה

שלנו כל מלחמה ובסופה ניצחון ברור, איננה לשווא, שכן היא מקבעת באויבינו הכרה שלעולם לא יסלקונו או יכניעונו. זאת ועוד: אפילו לא הכנענו את הטרור הפלשתיני במלחמת הטרור מ-2000, עדיין הורדנו משמעותית את "גובה הלהבות" (כמתבטא בירידת היקף ואיכות הפיגועים וירידה משמעותית במספר הקורבנות). הדבר **מוכיח** שהפעלת כוח נחושה נגד טרור, היא אכן **התשובה הנכונה והמוצלחת** בסופו של דבר כלפיו! בעוד שוויתורים, נסיגות והתקפלויות, רק מלבות את "גובה הלהבות" והן מרשם לאי-ניצחון כפי שהמציאות הוכיחה.

איבוד הרצון לנצח קיבל את ביטויו הבוטה ביותר במלחמת לבנון השנייה, בה אולי לא הובסנו, אך ודאי שלא ניצחנו כפי שהיה הכרח לנצח לאחר תוקפנות נפשית נגדנו, ומדוע!

ראש הממשלה, אולמרט, נביא "ההתנתקות" ומבשר "ההתכנסות" נתן לכך את התשובה ואת סיבת הסיבות לאי-הניצחון במלחמת לבנון השנייה. בנאומו ביוני 2006 בניו יורק אמר, "אנו עייפים מלנצח ומלהביס את אויבינו". אם אי-אפשר לתת לצה"ל לנצח והפתרון לסכסוך הוא מדיני בלבד, אין פלא שהחתייה לניצחון הפסיקה להיות המטרה העליונה של צה"ל. הצבא הוא בבואה של החברה ושל ההנהגה והתקשורת, ואם אלה שקועים בהזיות "שלום" ובנהנתנות, שלא לומר הפסיקו להיות מוכנים להקרבה,¹³ לא יתכן שהדבר לא ישתקף ברוח הצבא ומפקדיו ובתוצאות. מתן וילנאי נתן לכך ביטוי קולע בדבריו,¹⁴ "זו מדינה אחרת ורוח אחרת. אנשים מפחדים להיכנס לתופת, להכניס את הידיים לאש. הרוח השתנתה".

קיימת סימביוזה רעה בין אמונה ב"שלום" עם אויבים לבין תפקידו של צה"ל לנצח. ההטפה ששטפה את המוחות ב"שלום" דון קישוטי ובדו-קיום רגוע עם אויבים הלחלה עמוק בתודעת הציבור וגם בצמרת הצבאית וגרמה להם ללהג לא רק על תחזיות ורודות ותלושות נוסח אולמרט,¹⁵ אלא בעיקר לא להכין את הצבא למלחמה. השאננות הביטחונית שירדה על ראשי המדינה והצבא הביאה לאי-עשיית המהלכים הביטחוניים הנכונים הנדרשים, ולהירתע מניצחון והכרעות כשנקרו ההזדמנויות הברורות לכך. אפילו רצה הצבא לנצח, הוא היה מתקשה כי ההנהגה המדינית לא אפשרה זאת בכך שלא הקצתה משאבים ובעיקר בטפטוף רוח ה"עייפנו להילחם ולהביס אויבינו".

היבט אחר ברתיעה משימוש בכוח ואיבוד הרצון לנצח בא לידי ביטוי בכך ש"כיבוש שטח" הפך להיות מושג מצורע על אף שהיה נכון ביותר לעשותו, הן לפי תורת הביטחון והן כדי למנוע את גשם הרקטות על ישראל.

16 נתנו לכך ביטוי נאה אלוף (מיל). ע. ירון: "לא להיכנס ללבנון כי לא תוכל לצאת משם היא מחשבה אבסורדית", (מעריב, 8.9.96) ואף איש שמאל מובהק, כצבי כסה: "מלחמה נגד הסיירת האיראנית חייבה פריצה אל יעדים שציגו כיבוש שטח אל מעבר לכל רקטה. קודם לכבוש אחר כך לטהר", (מעריב, 23.8.06).

17 הארץ, 4.2.91.

13 רה"מ אולמרט אומר לידידו אברמס, בעומדם לפני חומות העיר העתיקה כי "לא היה מוכן להקריב למען את ילדיו". (רון לשם, מעריב, 11.8.06)

14 מעריב, 10.10.06.

15 "ההתנתקות תביא יותר ביטחון ושגשוג המון שמחה והנאה לכל העמים במזה"ת והכל ישתנה שם".

יכולת הרתעה בלתי מוטלת בספק יכולים, אם בכלל, לקרב אל השלום... ולכן אם יש צה"ל - יופיע מיד!

2. השבר שבהסכמה למדינה "פלשתינית"

בהסכמי אוסלו עשתה ממשלת ישראל תפנית חדה - מהתנגדות נחרצת למדינה פלשתינית בארץ ישראל המערבית, להסכמה. בהסכמים אלה, זרעה ישראל את זרעי הפורענות להקמתה של מדינה פלשתינית, כשהיא מטהרת את "המתועב שבאויבים"¹⁸. בהשאלה מספרו של גבריאל גראסיה מארקס "כרוניקה של מוות ידוע מראש", מתבקש לקבוע שמדינה פלשתינית תהיה אסון ידוע מראש לישראל. זה היה נכון לפני שנים ונכון שבעתים אחרי אוסלו ומלחמת הטרור מאז 2000. בספר המרתק מתהלך הגיבור עיוור לגורלו כשהכול יודעים שגורלו נחרץ ובסופן של השעות הנוקפות, לא יהיה בין החיים. הרוצחים אף לא מסתירים את כוונתם להרוג, אך לא מאמינים להם. מכת הסנוורים שהוכה גיבורנו האומלל היא משל מאלף לגורל ישראל, אם וכאשר תקום מדינה פלשתינית.

**המצדדים במדינה פלשתינית להוטים
בצורה פתטית, לקנות שקט מדומה
וזמני תמורת נזיד עדשים - אך יהיה
זה "מכפיל סיכונים" נוראי**

ההערכה הנשנית, היא הצורך ב"אופק מדיני". אופק זה, שמדינה פלשתינית במרכזו, יפיח בפלשתינים תקווה ויביא לרגיעה ולהפסקת הטרור המעיק. אולם זהו טיעון פתטי. כזכור, היה להם הרבה יותר מ"אופק" בויתורי ברק (במפגש קמפ-דייב-2000) והם יכלו לקבל מלוא תאוותם (המוצהרת) על מגש של כסף. אך הם דחו זאת, שכן רצו בהכנעת ישראל בדם ואש ובגירושה בכוח מיהודה שומרון ועזה עד הס"מ האחרון, כפי שהחזבאללה גירש את צה"ל מלבנון במאי 2000.

לפני הקמת ה"רשות", נטען שזו תביא לשלום ודו-קיום, אך הטרור והרצח רק החריפו והפכו את חיינו לגיהנום. ההסבר לכך הוא פשוט - מושגים של שלום ופשרה אינם מצויים בלקסיקון הערבי. ואילו טרור ומאבק אלים, אינם רק בחירה אסטרטגית אלא גם בבחינת "זכות טבעית" לתפיסתם ("זכות השיבה"). אם בתנאים עובריים הפכה

ה"רשות" לישות טרוריסטית, קל וחומר שזה יהיה אופייה של המדינה העצמאית. יהיה קשה שבעתיים להתמודד עמה לאחר שתתקבל בקרב העמים, ועתה נשאלת השאלה, האם הניסיון שלנו עם הקמת ה"רשות" כה מוצלח, שנכון להמשיך ולהמר על כל הקופה ולהתקדם אל פי התהום? ושאלה נוספת, מה פירושה של "אופק" ומדינה פלשתינית, אם לא מתן פרס לטרור ולעימות עקוב מדם (כ-1,500 הרוגים ואלפי פצועים) שכפו עלינו?

הענקת פרס כזה לתוקפן נפשע לא תיסלח כשלעצמה, קל וחומר כשפירושו - שלעולם לא יהיה לנו עתיד בטוח. משלמדו הפלשתינים (שוב) שטרור ואלימות משתלמים תמיד - לא יניחו לדרכים הללו עד ששיגו את כל מאווייהם, ואף לא יסתפקו בהם. כפועל יוצא של איוולתנו, מעולם לא שילמו הפלשתינים תשלום מוחלט ובלתי הפיך על מאבקם הבלתי נלאה בנו. לו שילמו על כך בעבר, אולי היו לומדים להתנהג כבני תרבות, ולנו היה "אופק" בטוח.

מאז אוסלו (וגם לפני כן) לא כיבדו הפלשתינים אף אחת ממחויבויותיהם וודאי לא את זו מספטמבר 1993, שלא להזדקק לטרור ולאלימות בעתיד. איזה יסוד יש אם כן להניח שלפתע יחלו לכבד הסכמים חדשים?! נכון, "יהיה להם אז מה להפסיד", טענה שחוקה זו, הושמעה גם לפני הקמת ה"רשות" והוכחה כאיוולת גמורה. וכי אפשר עוד להאמין למוצא פיהם? או נתפסו בדבר אמת? ואגב, האם רבין היה מסכים לקבל את אוסלו לו שיער, שערפאת ומרעיו יפרו עד היסוד את מחויבויותיהם?!

המצדדים במדינה פלשתינית להוטים בצורה פאתטית, לקנות שקט מדומה וזמני תמורת נזיד עדשים - אך יהיה זה "מכפיל סיכונים" נוראי. וכי הפלשתינים יסכימו למדינה זעירה בה יחזירו מיליוני פליטים או למדינה סוג ב' שתהיה מפורזת? והרי פירוזה היה למצדדי ה"שלום" תנאי בל יעבור. וכי הפלשתינים יסכימו שמטוסי חיל האוויר ירחפו מעל "שמיהם הריבוניים"? וכי יוותרו על פיקוח במעברי הגבול ועל מקורות המים? וכי יוותרו על דרישתם הנחרצת לבקעת הירדן וחזרה לקווי 1967, ובכלל זה על ירושלים, הר הבית ואף הכותל(!)? וכי לא יעמדו על פינוי כל הישובים. או גרוע מכך, ידרשו שאלה יעברו לריבונותם (דהיינו, ניצור גולה חדשה במו ידינו ולפתח ביתנו)?

ומי ערב לכך שכשתקום מדינה פלשתינית - לא יתנכלו ותשביה למימי ההר ביהודה ושומרון כדי לשלל מישראל, ואף יזרימו למימי האקוויפר ביוב? וכי מדינה כזו שהוקמה בחולשת דעתה של ישראל ובהצטמקותה, לא תעצים גם דרישות של ערביי ישראל למדינה לכל אזרחיה ולשוויון מלא תחילה?!

וכי כוונותיהם האמיתיות לא נחשפו בנאום "חודיבה" (ערפאת ביהנסבורג, 1994) בנאומים אחרים ברמאללה על הסכמי אוסלו כ"סוס טרויאני" ועל "הסכם סייקס-פיקו כמזימה קולוניאלית ליישוב היהודים בפלשתינ"?!

יש כמובן סיבות נכבדות נוספות לשלילת מדינה

18 כדברי רבין, כשבויעיים לפני חתימת ההסכמי אוסלו ב-1993, ש"לא ייתכנו שתי מדינות בין הים לנהר".

פלשתינית אך נתמקד כעת ב"היבט המוסרי" או הזכות להגדרה עצמית. והרי זכות זו אינה עומדת לכל מיעוט בכל אתר, וודאי לא כשהפלשתינים משייכים עצמם ל"אומה הערבית", שלה 21 מדינות או כששני שלישים מתושבי ירדן הם פלשתינים (וכך יהיו להם שתי מדינות!). שנית, הם איבדו את זכותם המוסרית למדינה עצמאית כשלא הסכימו ל"חלוקה" לפני 60 שנה ולכל פשרה אמיתית ופעלו לאורך שנים כחיות אדם ואף כ"קניבלים" (כפי שכינה ס. יזהר את החברה הפלשתינית שמחנכת ומקדשת את בניה להתאבדות). כשהם משתמשים ב"זכויותיהם הלאומיות" לאיים על קיומנו, ובמקביל רומסים את "זכויות האדם" שלנו (ושלהם) - יש כל הצדקה מוסרית להגבלתם. שלישית, גם המיעוט הכורדי הגדול פי חמישה מזה הפלשתיני, אינו זוכה ולא נראה שיזכה, בעצמאות והוא מסתפק באוטונומיה בכורדיסטן ובדרום מזרח תורכיה. רביעית, אדמו"רי המוסר מלהגים נגד ה"כיבוש" על עם אחר, אך אנו לעולם לא נהיה כובשים בארצנו ובמולדתנו, אפילו אם יש עליה מחלוקת קשה.

מי שתולה תקוות בכך שעם אבו מאזן ואבו עלא, שדעותיהם האמיתיות אינן רחוקות משל ערפאת, ניושע והם יהיו ראויים יותר ל"מדינה", חייב לדעת שזו הנחה חסרת שחר. הם לא יהיו מתונים יותר או פשרניים יותר. "מתנותו" של אבו מאזן כיום אינה אלא טקטית ונובעת מחולשה. בעייתנו איתם אינה עם מי אלא ב"מה", קרי בעמדות הבלתי ניתנות לגישור ראוי.

ראש הממשלה, אולמרט, הפציע לאחרונה באמירה מצמררת: "אם לא תהיינה שתי מדינות - ישראל גמורה, ולא תוכל להתקיים." 19 לא להאמין. אבל כנראה שממי שהגה את רעיון ה"התכנסות" הנואל ביהודה ושומרון מבלי שהבין את הלקחים הנוראים מ"ההתנתקות" מעזה וממי שבגד במורשתו הבית"רית, אפשר לצפות לכל וגם לאווילות כה עמוקה.

הנה אפוא, מי שיניח שעם מדינה פלשתינית נגיע לשלווה וביטחון וקיום ראוי, חי בעיוורון (במקרה הטוב) וגורלו יהיה כשל הגיבור ב"כרוניקה של מוות ידוע מראש".

3. "ההתנתקות" כפארה אסטרטגית - מדינית

רעיון ההתנתקות חילחל במוחו הקודח של אריאל שרון זמן רב לפני מימושה המצמרר בקיץ 2005. כמו בסיפור הטרגי על "החלילן מהמלין" נהרו רבים כסומים אחר תוכנית ההתנתקות מבלי לתת הדעת שמדובר בכל דיון רציונאלי במהלך סרק נטול כל תוחלת אסטרטגית-מדינית והגובל בפשע היסטורי. כדי לאושש את הקביעה שמדובר בבכייה לדורות, ראוי להתמקד במשמעויות של הענקת

19 הארץ, 30.11.07

הניצחון והפרס לטרור, ובמלמול (דאו) שהעקירה מעזה תציל את מרבית יהודה ושומרון, תקטין את החיכוך עם הפלשתינים ותשפר את הביטחון, וכן "היא כורח דמוגרפי". כבר במרץ 2004, במאמרי "במקום ההתנתקות - צמוד" 20 נכתב, שהנסיגה מעזה תהיה שכפול הבריחה מלבנון (5/2000) שהביאה בוודאות את מלחמת הטרור המתמשכת ושההתנתקות תהיה פרס אולטימטיבי לטרור, שהיה אז בשפל מדרגה (לאחר "חומת מגן") וגם שמהלך זה ממחזר את אסון אוסלו בהרימו, כמו אז, את אש"ף מהקרשים. אך מעבר להענקת פרס וניצחון על מגש לטרור היוותה ההתנתקות אשרור שהטרור מאד משתלם ושניתן להכניע עמו את ישראל בכל עת, ולכן גם לא ייפסק. כך אנו נידונים לטרור אין קץ. שרון עצמו הודה, "שאינו רואה את הטרור פוסק". ואכן, גשם הקסאמים והפצמ"רים על שדרות, אשקלון ויישובי הנגב המערבי, ובכלל זה על מתקנים אסטרטגיים, הוכיח זאת.

גם ראש אמ"ן דאו קבע מחד, שהפלשתינים יראו בהתנתקות ניצחון ושהטרור משתלם כפי שקרה אחרי בריחתנו מלבנון אך גם סבר (בהתקרנפות) ש"השאיפה בעזה לאחר ההתנתקות תהיה לרסן את הטרור". נקודת המוצא המערבית שלו, לא נתנה משקל לשנאה ולקנאות המיליטנטית הערבית, שלא להזכיר גם את טבעם ה"עקרבי" (לעקוף ולגרום אף למותם). הנחתו שארגוני הטרור בעזה יניחו לפעילותם וישבו בטל כשישראל ממשיכה במצור עליה, הייתה מטופשת.

הוא גם לא אמר שאחרי ההתנתקות ועל אף המצור, הרצועה תהפוך למחסן אמל"ח גדול, לרבות בנשק "מפר איזון" (טילים למיניהם, קסאמים, קטיושות, טילי נ"מ וכיו"ב), שתחייב בסופו של דבר לכבוש שוב את מה שהתנתקנו ממנו. 21

לכניעה לטרור יש משמעות מרחיקת לכת נוספת. הטרור הפלשתיני המשתלם והוותיק הינו מודל ומקור השראה לטרור האסלאמי העולמי נגד המערב, שרבים רואים בו את מלחמת העולם השלישית. ואם אין מכניעים את הטרור הפלשתיני, אבי אבות הטרור הסרטני בעולם, איך יכריעו את הטרור האסלאמי? ואם אף מעניקים לטרור הפלשתיני, מחולל טרור המתאבדים, הישגים מדיניים (מדינה, התנתקות וכיו"ב), מקטינים דרסטית את הסיכוי לנצח את הטרור העולמי. ישראל שהייתה אור לגויים בלחימה בטרור, מובילה

20 הארץ, 4.3.04, ובמקור ראשון, 12.3.04.

21 מבישה יותר הייתה הופעתו של דיכטר, ראש השב"כ דאו, בפני ועדת החוק והביטחון בכנסת ב-24.2.04, כשבישר שהוא "לא צופה שינוי ברצועה כתוצאה ממהלך ההתנתקות החד-צדדי, ולא מזהה אפשרות לכאוס או אפשרות שהחמא"ס יוביל מהלך של השתלטות על עזה" (! א.ל.) ההיגיון שבדבריו: "החמא"ס מבין את מגבלות כוחו... ומנגנון הפתח-תנוים גדול עשרות מונים מהחמא"ס שמבין את זה..." מובא על-ידי ב. מיכאל, בדיעות אחרונות, 22.6.07. כל זה נותן פרספקטיבה על הבנתו הביטחונית ועל טווח ראייתו האסטרטגית של מי שמטוף היום לרדת מרמת הגולן בעבור "שלום" עם סוריה והידיברות עם החמא"ס.

עתה את הכניעה לו. וארה"ב הלוחמת בטרור האסלאמי, מחרה מחזיקה אחרי ישראל בפיוס מחולליו הפלשתינים, מה שיוליכה להפסיד במאבק הגלובלי.

אי-הכרעת הטרור הפלשתיני שמשמעה כרסום דרסטי בכושר הרתעתנו, שהוא סם החיים לקיום המעטים מול הרבים והעויינים - תקעקע בסופו של דבר את הרתעתנו הכוללת ותעזזתנו, וסופה לגבור ולאיים על קיומנו. הדוגמה שתוקפנות נגד ישראל משתלמת ואינה נענשת הנה הרת גורל לעתידנו, ובמיוחד כשסביבתנו ערה גם לכשלי ארה"ב בריסון הטרור בעיראק.

ובסופו של עניין, לאיזה אויב פלשתיני ניתנו הניצחון וההישגים המשמעותיים: למי שכונו בצדק "קניבלים" (ס. יזהר), "ברברים" (בני מוריס), ו"חיות טרף" (על-ידי רבים בעת פיגועים לא-אנושיים).

לאור מה שקורה בשדרות, ביישובי עוטף עזה ובאשקלון רק מי שבינתו הסתחררה יאמר שהמצב הביטחוני השתפר. גם אזהרות והבטחות הממשלה כי "השמים ייפלו על עזה" אחרי ה"התנתקות" אם יימשך משם הטרור - לא מומשו. ויש כמובן סימנים להחמרה באמל"ח הפלשתיני ובעוצמת הירי תלול המסלול (ועוקף גדר...), ולא פחות פאתטי מכך, להיווכח שאנו אלה שגרמנו לעליית החמא"ס לשלטון וגם להשתלטותו על הרצועה. לא מפני שאפשרנו "בחירות דמוקרטיות", אלא בגלל בריחתנו מעזה, שהרי "המאבק זורע פחד בלב הכובש והתוצאה היא ניצחון". מתברר שניתן להפחיד את הישראלים בטרור והם יברחו.

**כשמאמינים בשלום עם אויב כאש"ף,
יש לבדוק גם, מתי נתפסו מנהיגי
דבר אמת ועמידה בהתחייבותם.
ברגע של אמת ומבחן אפשר
לסמוך על הפלשתינים שלא
יעמדו במילתם**

אם שרון ידע שהטרור לא ייפסק ולאיזה טרוריסטים הוא נכנע - כיצד מכר והצדיק את תוכניתו הזוויה. כזכור, טיעונו היה, שבאמצעות תוכניתו הוא מנטרל תוכניות מדיניות אחרות כמו "הבנות ג'נבה". כמו כן גילה אז, שלא היה עלינו לחץ אמריקאי וחשף שבני שיחו האמריקנים "... כללל הופתעו כשהצגתי להם לראשונה התוכנית".

כדי להצדיק את ההתנתקות טען שרון, שבאמצעותה הוא "מציל" את גושי ההתנחלויות ביהודה ושומרון והתהדר במכתבו של הנשיא בוש. אך כבר אז הפריכו שר החוץ פאוול ומזכירת המדינה קונדוליסה רייס את ההבטחות הנבובות (האחרונה אף התבטאה, "שישראל צריכה לשים

קץ לכיבוש מ-1967). וחמור מכך: אם שרון רצה באמת להציל את יהודה ושומרון, לא היה צריך מלכתחילה לצרף להתנתקות את יישובי צפון השומרון ולא היה צריך להתחייב על הקפאת הבנייה גם בגושי ההתנחלויות (אותם הוא התיימר להציל). ומעל הכל, בתוכניתו העניק לגיטימציה גם לעקירת יישובי יהודה ושומרון בהמשך, שהרי אם יישובי הרצועה ניתנים לעקירה, מדוע שגורל יישובי יהודה ושומרון לא יהיה דומה? הסיסמא המקאברית "עזה תחילה" של אסון אוסלו מאיימת בוודאות על יהודה ושומרון (ואם איננו יכולים להיות בעזה וביהודה ושומרון, מה זכותנו ויכולת קיומנו בתל-אביב יפו?). ובהקשר זה, גם למאמינים בשלום, דווקא ההתנתקות חיסלה את הסיכוי הקלוש לקיומו, שהרי אין היגיון ותכלית לעשות שלום אם אפשר להבריח את ישראל מנחלתה.

ולטיעון הדמוגרפי לאמור ש-8,000 יהודים אינם יכולים להיות בעזה מול כמיליון פלשתינים, שאלה כזו ניתן להעלות כמובן גם לגבי היחס המספרי של יהודים ביהודה ושומרון מול הפלשתינים שם, ובכלל לגבי מספר היהודים בישראל מול הרוב הערבי הגדול שקיים במרחב סביבנו.

מעבר לכך שאיני זוכר כי אי פעם התממשו התחזיות הדמוגרפיות הקשות, התשובה לבעיה הדמוגרפית אינה בהיפרדות. הפתרון הנכון לפלשתינים הוא בשטחי סיני ובירדן. עקירת גוש קטיף לא יכלה לפתור את הצפיפות הפלשתינית ברצועה שכל גודלה הוא כ-350 קמ"ר אלא בתיעולה למרחב הגדול של צפון-מזרח סיני (אזור רפיח-אל-עריש). ואילו המוצא לגודש הפלשתיני ביהודה ושומרון, הוא בירדן הגדולה בשטחה פי ארבעה מישראל וה"שטחים" בכלל זה (כ-95,000 קמ"ר מול כ-25,000 קמ"ר לישראל וליהודה ושומרון).²²

מדוע התעצם לפתע הטיעון הדמוגרפי? וכי לא ידענו מה המצב עשרות שנים קודם, והרוב הנחוש והשפוי, כולל בשמאל הציוני לא נרתע ממנו ויישב את עזה. הטיעון לכורח דמוגרפי קלוש ומשרת השקפות פוליטיות רדודות.²³

אילו היה לנו מנהיג אמיתי ולא "תעתוענים בלתי נלאים" או קברניטים כנועים, היה אפשר (לפחות) ליזום תוכנית שתצרף שלושה גושי התיישבות נוספים: גוש קטיף, גוש יישובי צפון הרצועה וגוש יישובי צפון השומרון. ובכל מקרה, היה אפשר להימנע מפינוי של יישובי צפון הרצועה ובכך להגן על אשקלון, יישובי עוטף עזה ויישובים רבים נוספים. אם היינו נשארים בציר פילדלפי היינו מונעים את הפיכת הרצועה למחסן אמל"ח ולמתחם מבוצר שעוד יתנקם בנו קשות.

22 שתי "האחיות הערביות" ובייחוד מצרים לא מעלות על דעתן לסייע לפתרון הבעיה הפלשתינית.

23 עוד בהקשר לטענה הדמוגרפית, ראה בפרק ההנמקות למדיניות השלום הכושלת.

ג. הנמקות מופרכות להצדקת המדיניות

ימוקים שונים ומשונים הועלו בישראל להצדקת המדיניות הנידונה. חלקם בעלי בשר אך חלקם הגדול רדודים וגובלים בדמגוגיה. אף כי הפרכתם אינה מלאכה קשה, חשוב לעשותה, ולו למען הרקורד ההיסטורי.

1. "שלום עושים עם אויבים", וחץ מזה - "יש פרטנר"

עיון בדפי ההיסטוריה מראה ש"עם המתועבים שבאויבים" (רבין על אש"ף) לא עשו שלום. לא עשוהו עם היטלר, חומייני, עם סדאם ואחרים. עשו שלום עם אויבים שהוכנעו או ששינו טיבם ואורחם כמו גרמניה ויפן. מכאן שעם אויב בלתי מנוצח או שלא הוכנע או שלא שינה עמדותיו ומדיניותו לחלוטין ואינו מקבל את קיומך - אין סיכוי לשלום אמיתי. אויב כזה הוא מסוכן, שהרי שולמו עבורו נכסים קריטיים שיחסרו ביום פקודה. או אז זרעי העוינות ימשיכו לחלחל וסופם להתפרץ שוב ושוב במעשי איבה או שיסופק לחילופין שלום קר ועקר, מעורער ובלתי יציב. ובמשפט אחד, שלום שאינו ראוי לתוארו.

לאורך ההיסטוריה הוכיח אש"ף, שטרור ואלימות הם לו טבע שני ועקרבי, וכמו באנקדוטה הנודעת, אינו משתנה. בעיוות מושגים הוא מכנה טרור ואלימות כמאבק "לשחרור לאומי", ויש רבים הקונים זאת. לכן, מאז אוסלו (ולפני כן), הוא מוכן "להתחייב" נגד טרור ואלימות, אך הס מלהזכיר התחייבות להפסקת "המאבק לשחרור". זאת, בהצדקה מול ה"כיבוש" שמכשיר לטעמו כל מעשי הרג, ונדלזים ושיטות מאבק ברבריות. ו"הכיבוש" כמובן אינו רק ביהודה ושומרון, אלא גם בישראל גופא.

כשמאמינים בשלום עם אויב כאש"ף, יש לבדוק גם, מתי נתפסו מנהיגיו בדבר אמת ועמידה בהתחייבותם. הם לא עמדו באלה, לא רק לאורך השנים עם ישראל אלא גם מול אחיהם.²⁴ ברגע של אמת ומבחן אפשר לסמוך על הפלשתינים שלא יעמדו במילתם.

ומי האויב שהפך לפתע עכשיו לפרטנר לשלום? שניים כאלה, הם אבו מאזן ואבו עלא שותפיו הנאמנים של "הפרטנר הקודם" - ערפאת.²⁵

בעבודת הדוקטורט של אבו מאזן "המתון" שנעשתה בברה"מ לשעבר, הוא כותב על לא פחות מאשר על קיום

24 ב-1985 אחרי גירושו של ערפאת מלבנון, נחתם בינו למלך חוסיין הסכם בסוגיית הסכסוך עם ישראל, ושנה לאחר מכן בפברואר 1986 כינה אותו המלך "שקן חסר תקנה ואדם בלתי אמין". אשף הפגין את טיבו גם כשבגד במיטובותיו כונית וסעודיה, ובתמיכתו בפלישה לכווית ותקיפת סעודיה על-ידי סדאם, שהבטיח, לחסל את ישראל בנשק כימי. ומה עשה אש"ף בהסכמי אוסלו ונספחיהם אם לא למחזר את הבטחותיו לארה"ב בג'נבה, עוד בדצמבר 1988. כבר שם "הכיר" בקיום ישראל ו"הבטיח" להפסיק כל טרור ואלימות.

25 שרבין ופרס ברפיסות שכל ודעת הכשרוהו כ"פרטנר לשלום" וקיבלו עימו פרס נובל לשלום.

שיתוף פעולה הדוק בין התנועה הציונית לנאצים ותומך בהכחשת השואה(!). ומהי "פרטנריות"? לאחר המפגש של אהוד ברק עם ערפאת בקמפ-דיויד בקיץ 2000 הוא התבטא: "הפלשתינים מסרבים לפחות ממאה אחוזים משטחיהם, כפי שהיה עם מצרים ושיהיה בלבנון ובסוריה.²⁶ וחברו הצמוד אבו עלא, זה ששרף ורמס ברגליו את דגל ישראל ברמאללה (2.2002) אמר:

מי יקבל מדינה, שישראל תפקח על גבולותיה ומרחבה האווירי? מדינה דמוית גבינה שוויצרית - גושי התנחלות שמקיפים כפרים פלשתיניים! המדינה הפלשתינית תתנגד לכל סממנים של קולוניזציה של אדמתה וסיפוח חלק כלשהו משטחה.²⁷

ומה הערך ל"מתנינותו והתחייבותו" (אם בכלל) של אבו מאזן, המסתמן מזה שנים כדמות תפלה, כחסר כל כריזמה וכנשיא עלוב ואימפוטנטי של הרשות הפלשתינית וכמי שאין לו כל שליטה על מחצית עמו ברצועת עזה?

ישראל שהייתה אור לגויים בלחימה
בטרור, מובילה עתה את הכניעה לו.
וארה"ב הלוחמת בטרור האסלאמי,
מחרה מחזיקה אחרי ישראל בפיוס
מחולליו הפלשתינים

ממחנה ה"פרטנר" הזה, קרי הפת"ח - יוצאים גם, אחרי שהחמאס גירשם מהרצועה ושם את הרש"פ ללהג ולקלס), מרצחים שרוצחים יהודים ומתכנני התנקשויות ברה"מ, ששם את יהבו על מנהיגו אבו מאזן. לכן הלהג על קיום פרטנר הוא הבל ורעות רוח.

2. "תנו צ'אנס לשלום" ו"הלנצח תאכל חרב"

המונח צ'אנס מובנו כפול: הימור וניסוי, ותקווה. אך גורל מדינה אינו יכול להיות ניסוי מעבדת. בהימור מדובר בהשקעת כסף טוב אחרי כסף רע? מאידך, תקווה היא אכן מרכיב פסיכולוגי חשוב בחיי האדם והכלל.²⁸ אך אם הסיכוי למימושה שואף לאפס, אין מדובר בטיפוח תקווה אלא בזריעת אשליות ומקסמי שווא, ואלה יכולות להיות

26 הארץ, 4.2.02. גם בספרי הלימוד במערכת החינוך של הרש"פ (!) מוכחשת השואה, שוללים את קיום ישראל ומאפיינים את המאבק נגדה כדתי וחסר פשרות, ידיעות אחרונות, 20.3.07.

27 הארץ, 29.1.02.

28 מייחסים לבנג'מין פרנקלין את האמרה שמי שחי על תקווה סופו שימות בריעב... לאמור תקווה היא יפה אך אי-אפשר להלעיט בה תוכן ממש.

בכל תנאי ומחיר (כי אם לא כך, הוא הרי יימשך), ורק כשנמלא תאוותם עד תום, תשוב החרב לנדנה. ולא היא. התשובה המצערת לשאלה יפה זו, על-פי ניסיון החיים הממושך עד כה, היא חיובית. קרי, החרב עוד תאכל כאן כנראה שנים רבות. ודאי עד שהערבים יאבדו כל תקווה לחסלנו, או עד שישנו את טיבם ואורחם ואולי עד אף.

זאת אף התנשאות ואווילות שלא לומר תלישות, לחשוב שאם רק נניח לחרב - השלום והשלווה ייכוננו. למרבה הצער, החרב היא עדיין מצרך שמיש ביותר במזרח התיכון ואחסונה החד-צדדי הוא מרשם פטלי לישראל.

3. "חזקים לקחת סיכונים ולוותר"

כדי לשכנע להמשיך במסע הנסיגות וההתקפלות בכל גזרה משמיעים קברניטיה והשמאל שישראל חזקה מהבחינה הצבאית ויכולה ליטול סיכונים אף בויתורים מפליגים ו"כואבים". אך לאמירה זו ודומות לה אין עוגן במציאות, ולא רק שזו אמירה פוליטית קלושה, היא אף מסוכנת. שהרי ניתן לשאול מיד - אם אנו כה חזקים בכל פרמטר, מדוע מפחדים אותנו תדיר במלחמה אם לא נעשה "שלום עכשיו"? ומדוע לא הדברנו את הטרור, האלימות והגרילה של הפלשתינים ובדרום לבנון (עד 2000)? וכן, מדוע יצאנו בשן ועין, ולדעת לא מעטים אף בתבוסה ממלחמת לבנון השנייה? הרי אבות תורת הביטחון גרסו תמיד, ובצדק רב, שאסור ל"מעטים" להפסיק בכל מאבק או עימות מזוין מול ה"רבים והעויינים".

מעבר לכך יש לזכור שבעידן הא-סימטרי של מלחמות ומאבקים התברר שלעוצמה הצבאית הכוללת יש רלוונטיות מעטה מול טרור וגרילה. ובהקשר הישראלי, על אף שאינה קוטלת קנים מבחינה צבאית, אין משמעות רבה לכוחה הצבאי אם אין כאמור רצון ונכונות להפעילו ולהפגינו אל מול תוקפנות. עוצמה וחוסן לאומי אינם תלויים רק במה שמצוי בארסנל. מול סוג מאבק פרימיטיבי למדי, אך מדמם, שהופעל על ידי הפלשתינים ובדרום לבנון (ב"עצימות נמוכה"), ערכם של מטוסי F15 וטנקי מרכבה ואמל"ח מתוחכם - פוחת. ובנוסף, ראינו שמאז המהפך במדיניותנו, עקומת הניצחונות יורדת, ולכן מיתוס ה"חזקים" הוא להג נבוב.³¹

לערבים היה ויהיה תמיד יתרון מוחץ עלינו ב"כוח העמידה", דהיינו במשאבי כוח אדם, טריטוריה, כלכלה וכדומה, קרי בפרמטרים שמעבר לכוח הצבאי נטו שהוא "כוח המחץ". "כוח המחץ" הישראלי שאב את עדיפותו לא רק מהאיכות הכללית והטכנולוגית אלא מהמוטיבציה

מסוכנות ביותר לגורלם של עמים ומדינות כפי שההיסטוריה מוכיחה לא אחת. צ'רצ'יל במלחמת העולם השנייה, לא דיבר מול הצורך על שלום (נוסח צ'מברליין) או תקוות, אלא על "דם, יזע ודמעות".

"הפעם זה יהיה שונה", מבטיחים מאמיני השלום חסרי התקנה לצורך טיהורו של אשף וגיבוי ה"תקווה"; שהרי משניתנו לו שטח ומעמד ביהודה שומרון ועזה, יש לו אינטרס להשתנות ולהגיע להישגים שלא היו לו מעולם, קרי מדינה. אך הם מתעלמים בעיוורון מתפיסותיו השרשיות ("פרגמטיזם" שלהם אינו אלא טקטי ומיועד לתהודה בינלאומית) - לבוא במקום ועל חורבות ישראל. לכן, לא יכול היה ערפאת להסכים אפילו לויתורי ברק המופלגים והמצמררים בקמפ-דיויד 2000. אף ששם יכול היה לקבל מדינה פלשתינית כמלוא תאוותו,²⁹ הוא סירב, כי "תביעת השיבה" (ולא זכות) וירושלים במלואה ומדינה ללא פירוז ומגבלות, היו חשובים לו יותר. ויותר מכך, הוא לא רצה לקבל מדינה בהסכם אלא בהכנעת וגירוש ישראל בכוח (כפי שעשו כמה מאות אנשי חזבאללה בלבנון מספר חודשים קודם לכן). ובכלל לא עלה בדעתו להשלים עם מדינת ישראל היהודית.

ועוד, מה הערך לצ'אנאס ותקווה אם כבר כיום יודעים רודפי השלום לומר, ש"טרור לא יפסק גם כשייכון השלום, ואולי אף יחריף". הטרגי הוא שמעולם לא צדקו כל כך, אלא שאינם מודעים לאבסורד: שלם מחיר כה כבד עבור סחורה פגומה מיסודה מראש? והרי ברור ששלום אמיתי עם הערבים לא ייכון אלא אם וכאשר ייהפכו לחברות פלורליסטיות אותנטיות (ולא רק דמוקרטיות פורמליות), יאמצו ערכים אוניברסאליים ויחדלו להטיף לדאר אלחרב ולג'יהאד.³⁰

ומעל הכל, מה הערך לתקווה ו"שלום", קרי, הפניית המבט לעתיד כשאלה מחזירים אותנו 60 שנה לאחור, לנקודת ההתחלה, כאילו שההיסטוריה פסקה מלכת? מדוע צריכים מי שיכלו לקבל אז ולאחר מכן הסכם ובחרו בדרך דמים לקבל כיום פרס על אטימותם? ולמה שיצאו מתוגמלים על סרבנותם העיקשת ואכזריותם הברברית? "כדי למנוע המשך מעגל הדמים", מסבירים, אבל הרי ברור שכל זה לא אפשרי ונכון - כי הרי "הטרור יימשך גם בשלום".

ובקצרה, למען היושר האינטלקטואלי, בתשובה להזויי השלום הנרתעים ממאבק בשל חולשה, לשאלה (הנבואית): "הלנצח תאכל חרב?" פירושה המעשי של שאלה נוקבת זו, הוא שעלינו כ"אשמים בסכסוך" להפסיק את מעגל הדמים

29 כפי שמגלה שר החוץ שלו דאז ש. בן עמי להארץ, 14.9.01: "ממשלת ברק הייתה נכונה לתת לפלשתינים (בקמפ-דיויד בקיץ 2000 ולאחר מכן בטאבה בסוף אותה שנה) כמאה אחוזים מהשטח שדרשו, לא 94 ולא 96 אחוזים כפי שהתפרסם, וזאת לא רק ביש"ע אלא גם בחלק ממדינת ישראל הריבונית, דהיינו פריצת גבולות 1948(!)".

30 ראו גם פרופ' משה שרון, "לנקות את הארוות ולהתכונן למלחמה", נתיב, 9/2006.

31 בדיון על הסכם אוסלו בכנסת ב-1993 אמר רבין, ש"אפשר לקחת סיכונים משום שצה"ל הוא הצבא הטוב ביותר בעולם". מעבר לאמירה הפתטית, הוא האשים באחד מטקסי סיום המכללות (בקיץ אותה שנה), את צה"ל על אורירת ה"סמוך" ו"היה בסדר" (זאת, על רקע התקלות באימונים ובמצעים).

- שנבעה בעיקר מצדקת המטרה והדרך, מהתחושה שעלינו להילחם על עצם קיומנו ומחוסר ברירה. והנה ההסכמה הכללית שאפיינה את ישראל בשני העשורים הראשונים, אינה שוררת בה עוד, ולכך קיימות השלכות הרסניות על הצבא והחברה כאחד. אם החברה חצויה ובשפל מבחינה ערכית וכאילו "יש ברירה", קרי יש חלופות מדיניות - ויתור לערבים בכל - איך לא ניחלש בכל פרמטר?³²

מרכיבי העוצמה הביטחונית הם שלושה: כוח אדם, אמל"ח ושטח. אם נחלשים במוטיבציה ובמורל, קרי בפרמטר הראשון, ובדרך שישראל הולכת בה גם בפרמטר נוסף כמו השטח, ועל רקע האיומים המרחיפים גם מרחוק, אין ספק שאין בסיס לטיעון שישראל חזקה ויכולה לעמוד בוותירות כואבים. לא רק שאיננו חזקים מספיק כדי לוותר, אלא שאנו מצויים לשמור על כל נכס אסטרטגי המצוי ברשותנו. אסור להיחלש עוד יותר.

בלהג על עוצמתנו מוספים גם שתמיד נוכל לתקן את שגיאות הניסוי המדיני והוויתורים הסוחפים, וגם בכך ההבל הוא רב. אם חלילה תקום מדינה פלשתינית וזו כאמור וכצפוי תמשיך להיאבק בישראל, לא נוכל לתקן את המעוות.³³ הקהילה הבינלאומית שאנו כנועים לה יותר ויותר בשנים האחרונות, לא תאפשר זאת משנתקבלה מדינה כזו בקהל העמים. ועוד, הרי שנים ניסינו לאכוף את רצונו על לבנון החלשה להפסקת הטרור מתחומה, אך ההצלחה הייתה אפסית. האם נצליח בכך מול הישות החלשה והחדשה שבמו ידינו נדאג להקמתה וטיפוחה? התשובה השלישית ברורה מאליה.

באחת, המעטים לעולם אינם יכולים להיות חזקים דיים מול הרבים והעויינים.³⁴

4. "שלום אפשרי - ההוכחה עם מצרים וירדן"

האמונה המופלגת ב"שלום" מסתמכת על ה"שלום" עם מצרים וירדן.

הרבה אפשר לומר על "השלום" עם מצרים, למעט שהוא ראוי לתוארו. זהו שלום עלוב ועל תנאי. לא רק שמצרים אינה עומדת בהתחייבויותיה לעיקר המרכזי בהסכם השלום - נורמליזציה מלאה - ושכף רגלו של נשיאה מבראכ לא דרכה בישראל (למעט בלוויית רבין לשעה קלה), גרועה מכך בהרבה מדיניותה הרשמית "להחזיר ישראל למימדיה

32 על היעדר כוח עמידה ראוי, ראו א. לברן, "שקיעת ההרתעה הישראלית", נתיב, 2/2001.

33 ראוי להביא כאן מדבריהם של שני אדמו"רים של "מחנה השלום" - יוסי שריד וא"ב יהושע. שריד: "אם הפלשתינים יעזו לסכן ישראל, שטחם ייכבש תוך 24 שעות ותהיה יהודה ושומרון לצמיתות", ידיעות אחרונות, מרץ 1991. יהושע: "אם יגיע היום שבו הפלשתינים יפרו הסכמים, אז אני כיונה אומר - נפעל נגדם בכל הכוח וניכנס בהם כאסח, ואף נפנה אותם בצורה מסודרת (טרנספר): א. ל. מעבר לירדן", זמן תל-אביב, 16.4.03.

34 ראו א. לברן, "האומנם חזקים", מעריב, 2.11.95.

הטבעיים". במצרים אין בנמצא מפה ששם ישראל מופיע בה, ואין בסיני סימני גבול המעידים על קיום ישראל. היא אינה חוסמת את הגבול מפני הברחות אמל"ח לרצועת עזה, וכן פועלת נגד ישראל בפורומים בינלאומיים ועוד ועוד.³⁵

וחמור לא פחות: מצרים שהתחייבה להפסיק כל תעמולה עוינת נגד ישראל, מובילה בפעילות האנטישמית הערבית השפלה ביותר. מיין קמפף של היטלר והפרוטוקולים של זקני ציון מככבים אצלה והם רבי מכר שם ומקור השראה לאלטיה המצרית - סופרים, אמנים, עיתונאים, עורכי דין ודומיהם. בטלוויזיה המצרית הוצגו סרטים אנטישמיים המבוססים על הפרוטוקולים באחוזי צפייה גבוהים.³⁶

אפשר לשאול גם, ובצדק רב, לשם מה יש למצרים צבא ענק ומתעצם של מאות רבות של אלפי חיילים? האם היא צריכה לחשוש משכנותיה החלשלות לוב וסודן? ועוד, וכי יש ספק שלו רצתה באמת ובתמים הייתה חוסמת את הגבול לרצועה, ויותר מכך (!) מחסלת את החמא"ס, ולא בהכרח בכוח. היא גם יכלה לו רצתה, לסייע לפתרון צפיפות הפלשתינים בעזה על-ידי העברתם למרחבי מדבר סיני באזור רפיח-אל-עריש. אך מצרים לא רוצה בכל אלה, אלא שישראל תדמם ותצטמק.

לאחר כרבע מאה מאז ההסכם עמה, יש הכרח להכיר בעובדה ש"השלום" עם מצרים אינו אלא שלום קר ועקר וכאמור מותנה בהמשך התפרקות ישראל מכל נכסיה - ב"שטחים", בפוטנציאל הגרעיני, ועוד. לכל היותר ניתן לכוון את השלום עם מצרים כמצב ויחסי "אי-לוחמה" ותו לא. נכון שקיימים סמנים חיצוניים דלילים כמו שגרירות, תיירים מישראל (בלבד) וכיו"ב, אך בין זה לשלום אמיתי, מלא וראוי, וכמובן "נורמליזציה" מלאה קיימים ת"ק פרסה.

"רודפי השלום" חוזרים ומצביעים על מעשי ידי מנחם בגין ועל הפינוי המלא מסיני כתקדים (וזה משמש כמובן גם את הפלשתינים והסורים). אך התקדים הוא קלוש וחיבורו לגזרה אחרת קלוש. ראשית, כוונת בגין הייתה להקל קמעא על ישראל מוקפת האויבים מכל עבריה באזור שהדבר היה ניתן - מדבר סיני כחיץ. שנית, עם כל הביקורת המוצדקת כלפי בגין (שהעלה את ישראל על דרך הוויתורים תמורת שלום שווא ובמחיר של אי-לוחמה), איש לא יכול להאשימו שהתכוון לוותר גם על יהודה, שומרון עזה והגולן, שהרי כל מה שעשה בגזרת מצרים היה דווקא לשמור על הגזרות האחרות. חוק רמת הגולן שנתקבל עקב הפינוי מסיני והפקדת ניהול האוטונומיה (!) ביהודה ושומרון ועזה בידי שר הפנים דאז, הנן רק שתי הוכחות לכך. ובאחת, לא

35 אין לשכוח את דברי מוסטפא חלילי (ראש ממשלת מצרים לשעבר) ובוטרוס ע'אלי הקופטי, שר החוץ לשעבר, בדצמבר 1980 באוניברסיטת תל אביב: "היהודים אינם אומה ולאום אלא דת בלבד. הסכסוך אינו רק בגלל הכיבוש ב-1967 אלא גם בגלל 1948". ואת דברי סאדאת לאחר הסכם קמפ-דיוויד: "מסכן מנחם (בגין) אני קיבלתי את סיני ומה הוא קיבל - פיסת נייר."

36 ראו פרופ' משה שרון, "לנקות את האורוות ולהתכונן למלחמה", נתיב, 9/2006.

מנהיגי ישראל לא ניצלו ההזדמנות (ההיסטורית) של האסון שהמיט אל-קאעידה על ארה"ב ב-11 לספטמבר 2001 לגיוס הממשל האמריקני והעולם להכחדת הטרור הפלשתיני, אביו הרוחני והמודל לטרור העולמי. גם מול עמדות אירופה הנמצאת בעיצומה של פלישה אסלאמית כשלו ממשלותינו.³⁹

בתוכנו פנימה, הנהייה ההזויה אחר "השלום" נובעת קרוב לוודאי מפתולוגיה נפשית-מנטלית וכן ממטריאליזם, הדוניזם, חולשת דעת ועייפות ממאבקים ממושכים שתקפו את החברה.⁴⁰ זאת בתוספת אי-האמונה יותר בצדקת המטרה והדרך והכרסום העמוק בערכי הציונות (ואף בחינוך לפטריטיזם). מובילי דעת קהל כאנשי "רוח", תקשורת ושופטי בג"צ שרובם ככולם לא נתנו לנו לנצח העמיקו ודרדו את החוסן הלאומי.⁴¹

בסוף נובמבר 2007 ולקראת ועידת אנאפוליס פרסם ד"ר רפי קישון (רופא וטרינר בכיר) מכתב למערכת שכותרתו "קדחת השלום"⁴² וראוי שיצוטט:

מחלה חדשה מאיימת על ארצנו, היא נגרמת על-ידי עקיצת יתוש מסוג אנאפוליס, שגורם למחלת "קדחת השלום". זו מחלה קשה הגורמת לעלייה חדה בחום הגוף ועקב כך החולה קודח והוזה. הוא מדמין למשל, שהשלום קרב ובא או שאויביו הפכו לידידים שוחרי שלום. עקב אובדן היכולת להבדיל בין מציאות לדמיון עלול החולה לפעול בצורה שגויה ולפגוע בעצמו. כמו כן, הוא עלול לשנות באשליות שווא שהתפתחות מהן כואבת. אין עדיין בנמצא תרופה יעילה נגד המחלה, אבל כנראה עם הזמן היא תגיע.⁴³

תרצה אתר, בתו של נתן אלתרמן מצאה את השורות הנפלאות והקולעות הבאות בעזבונו:

אז אמר השטן: היצור הזה איך אוכל לו. אתו האומץ והכישרון המעשה וכלי מלחמה ותושייה עצה לו. ואמר: לא אטול את כוחו ולא רסן אשים ומתג, ולא מורד אביא בתוכו ולא ידיו ארפה כמקדם, רק זאת אעשה: אכהה מוחו ושכוח שאתו הצדק. (והשטן קם לבצע את המשימה). ■

39 ראו בנדון ספריה של אוריאה פלאצי: "הזעם והגאווה" ו"כוחה של תבונה", וכן מאמרו של דניאל פייפס, "המסגדים מתקרבים לאירופה".

40 ראו בנדון ד"ר אפרים קארש, "מלחמת אוסלו: אנטומיה של הונאה עצמית", בס"א, עיונים מס' 55, ספט' 2003; וכן ד"ר נטע כהן דור-שב, "The Self Destructiveness of the Jews", מרכז אריאל, נייר עמדה מס' 24, 1998.

41 ראו א. לברן "עייפים מלנצח: כמה נכון ומדוע? מל"ב 2 ושברה", מרכז אריאל, נייר עמדה מס' 170, 2007.

42 מעריב, 29.11.07.

43 התמוה לא נפל רחוק מהעץ - אביו הסטיירקן הענק, אפרים קישון.

רוממות השלום הפנטה את בגין, אלא מדיניות ריאלית הגזורה לנסיבות ולגזרות מסוימות (הגם שהייתה כאמור הרת גורל לישראל). מי שנתלה באילן של בגין חייב, אם הוא הגון וכנה, לא להתעלם מכך ולא לנפנף ב"תקדים בגין" לשווא.

ו"השלום" הפורמלי עם ירדן (מ-1994) אינו מוכיח דבר. שלום בפועל בינה לישראל היה כבר שנים רבות לפני כן. שיתוף הפעולה ופגישות המלך חוסיין וצמרתו עם הצמרת הישראלית היו מהמידעות, והידועה שבהם מפגשו (והתראתו) בספטמבר 1973, לפני פרוץ מלחמת יום הכיפורים.³⁷

יתירה מזו: ירדן "שאחיותיה" - סוריה, עיראק וסעודיה - יש להן חשבון היסטורי עמה, צריכה לברך ולהודות תדיר על קיום ישראל, שאחרת חיים בלעוה.³⁸ לכן השלום הפורמלי בינה לישראל השכנה היה מהלך מובן וטבעי. עם זאת ייאמר לגנותה, שהיא לא העזה לעשותו ולעבור את הרוביקון אלא רק לאחר שאשף חתם עם ישראל על הסכם אוסלו. רק אז היה למלך חוסיין האומץ לכך. וכמו ה"שלום" עם מצרים השלום עמה הוא ריק, האליטות שלה אף שוללות אותו ושגרירות ישראל בעמאן מסתגרת מחוסר עבודה וערך.

להסיק אפוא מ"הסכמי השלום" בין ישראל למצרים וירדן שהם יכולים לשמש דוגמה, מופת והוכחה לשלום אמת ראוי ויציב במרחבנו, הנו מופרך ביותר. ועוד, המחיר שישראל שילמה עבור ה"שלום" ובמיוחד למצרים, היה מיקח טעות. ובכל מקרה, גם מחיר זה כאמור הנו עוד נסבל ואינו דומה כלל וכלל למחיר הכבד והנוראי שנדרש בהמשך תהליך השלום מול הפלשתינים (ביש"ע) וסוריה (ברמה"ג).

סוף דבר

היה מקום אולי להמשיך בדיון בהנמקות מופרכות נוספות ובעיקר בסיבות ושורשי הכשל במדיניות השלום והביטחון, אך נסתפק בכותרותיהן ובכמה שורות קולעות ביותר של ד"ר רפי קישון ונתן אלתרמן. ממה נובע הכשל? (הנה כמה כותרות):

אם מדובר בהערכה ואמונה (תמימה) הרי לנו עיוורון וכסילות שהרי הוכח שכל נסיגה ישראלית מובילה לקטסטרופה הבאה. יותר נכון לחשוב שמדובר במנהיגות מסואבת, מתעתעת וחסרת אמינות הדואגת להישרדותה השלטונית ולעזאזל המדינה. אם מדובר בלחצים חיצוניים, ובעיקר אמריקניים, הרי שרון חשף, "שלא היה כל לחץ שלהם ל"התנתקות" והם בכלל "הופתעו". יתר על כן,

37 ועל כך יש בידי עדות אישית.

38 מי אם לא ישראל הצילה את ירדן מצפורני הסורים אחרי אירועי "ספטמבר השחור" ב-1970?